

קרוהן קוליטיס

"דר' האם יש לי קרוהן או קוליטיס?" "האם הרופא הקודם טעה כשאבחן קוליטיס?"

הסיומת "itis" מגיעה מהיוונית העתיקה, שם שימשה לציון מצב של דלקת או מחלה. בלטינית, הסיומת אומצה למילים רפואיות כדי לתאר מצבים דלקתיים, והיא משמשת גם בימינו בשפה המדעית והרפואית לציון דלקת של איבר מסוים או רקמה. השימוש בסיומת זו מאפשר הבנה מיידית של המצב הדלקתי, גם עבור אנשים שאינם בהכרח רופאים, בכך שהיא מקשרת בין האיבר הפגוע לבין תהליך דלקתי. דוגמאות לשימוש בסיומת "itis": Gastritis (דלקת בקיבה), Bronchitis (דלקת בסימפונות), Tonsillitis (דלקת בשקדים), Hepatitis (דלקת בכבד), Arthritis (דלקת במפרקים) ו Appendicitis (דלקת בתוספתן).

לכן המשמעות של Colitis היא דלקת של המעי הגס (colon).

דלקת המעי הגס יכולה להיגרם ממגוון רחב של גורמים, והם מתחלקים לכמה קטגוריות עיקריות: זיהומים – דלקת המעי הגס יכולה להיגרם מזיהומים חיידקיים (כגון סלמונלה, שיגלה, או קמפילובקטר), נגיפיים (כמו רוטה וירוס), או טפיליים (כמו אמבה). טיפול אנטיביוטי – שימוש באנטיביוטיקה יכול להוביל לדלקת הנגרמת משגשוג של חיידקים פתוגניים, כמו קלוסטרידיום דיפיצילה, במעי הגס. חוסר אספקת דם – כאשר יש ירידה באספקת הדם למעי הגס, יכולה להתפתח קוליטיס איסכמית. תרופות – תרופות מסוימות, כמו נוגדי דלקת שאינם סטרואידליים (NSAIDs) ותרופות כימותרפיות, עלולות לגרום לדלקת ברירית המעי הגס. הקרנות – למשל כחלק מטיפול בסרטן, יכולות להוביל לדלקת הקרוהן קוליטיס קרינתית.

סיבה חשובה לדלקת המעי, ובעיקר לדלקת כרונית שלו, היא **מחלות דלקתיות של המעי (Inflammatory Bowel Disease - IBD)**, אלו מחלות אימוניות, הנגרמות מפעילות דלקתית מוגברת של מערכת החיסון במעי המביאה לדלקת כרונית של המעי ולעיתים של איברים נוספים המעורבים במחלה. שתי המחלות העיקריות תחת ההגדרה של מחלות מעי דלקתיות הן מחלת קרוהן וקוליטיס כיבית.

מחלת קרוהן (Crohn's Disease) וקוליטיס כיבית (Ulcerative Colitis) הן שתיהן מחלות דלקתיות כרוניות של המעי (IBD), אך יש ביניהן מספר הבדלים חשובים מבחינת המיקום, התסמינים והמאפיינים הפתולוגיים:

- מיקום הדלקת: מחלת קרוהן יכולה לפגוע בכל חלק של מערכת העיכול, מהפה ועד פי הטבעת, אם כי היא נפוצה במיוחד במעי הדק ובמעי הגס. הדלקת במחלת קרוהן היא לרוב מקטעית (לא רציפה), כלומר, אזורים דלקתיים עשויים להיות מופרדים על ידי אזורים בריאים. קוליטיס כיבית משפיעה רק על המעי הגס (הקולון) ועל הרקטום. הדלקת בקוליטיס כיבית היא רציפה, כלומר, היא מתפשטת באופן אחיד מהרקטום ועולה כלפי מעלה לאורך המעי הגס.
- עומק הדלקת: קרוהן משפיעה על כל שכבות דופן המעי, מהשכבה הפנימית ועד החיצונית. כתוצאה מכך, עלולים להופיע סיבוכים כמו פיסטולות, והיצרות מעיים. קוליטיס כיבית מוגבלת לשכבה הפנימית ביותר של דופן המעי (הרירית), ולכן סיבוכים עמוקים יותר כמו פיסטולות הם נדירים.
- תסמינים: קרוהן עלולה לגרום לכאב בטן, שלשול, ירידה במשקל, עייפות, ולעיתים הופעה של פצעים בפה או בעור. קוליטיס כיבית מאופיינת בעיקר בשלשולים דמיים, כאבי בטן, חום, ועייפות.

שתי המחלות חולקות תסמינים דומים, אך ההבדלים במיקום הדלקת ובאופן התפשטותה מסייעים לרופאים לאבחן ולהתאים את הטיפול.

לכן דלקת כרונית המערבת את המעי הגס אך עם אחד מהמאפיינים הבאים: הדלקת לא מערבת את הרירית בצורה רציפה מהרקטום לאורך המעי, או מערבת בנוסף למעי הגס גם את המעי הדק, או מאופיינת בעירוב של כל דופן המעי ולא רק את הרירית אינה המחלה הידועה בשם קוליטיס כיבית (Ulcerative Colitis) אך בהחלט הינה קוליטיס- דלקת של המעי הגס שמקורה במחלת קרוהן (Crohn's Colitis).

- Olmsted EH. The Lure of Medical History: medical terminology. Cal West Med. 1929 Oct;31(4):274-7.
- Feldman, M., Friedman, L. S., & Brandt, L. J. (Eds.). (2020). Sleisenger and Fordtran's gastrointestinal and liver disease: Pathophysiology, diagnosis, management (11th ed.). Elsevier. Chapter 115: Epidemiology, Pathogenesis, and Diagnosis of Inflammatory Bowel Diseases.